

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien I. Wallfischgasse Nr 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 5.

Št. 9.

V Ljubljani, 15. maja 1888.

Leto V.

Obseg: Žitni brzec — Ravnanje s plemenskimi biki — Poškodovanje trt vsled spomladanskih mrazov. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Žitni brzec.

Izmed škodljivcev na polji more najškodljivější postati žitni brzec (latinski zabrus gibbus) (glej podobo 18.).

Žitni brzec je zajetne, tršaste postave in valjastega trupla. Tipalnice so kratke, noge tršaste. Veliki četverovoglavi ovrtnik je videti nekoliko zgrbančen in po sredi s plitvo brazdico razdeljen; pokrovke so navzad prišiljene, pikčasto progaste. Ves je črn ter se sveti tolščeno, samo tipalnice in noge so rjavkaste. V dolgost meri 15, v širokost pa blizu 7 milimetrov, torej je po priliki na polovico manjši od pomladnjega hrošča ali kebra.

Meseca junija pridejo hrošči iz zemlje. Ponočnjaki so, zato se po dnevi skrivajo pod kamene in pod prstene grude. Kakor se pa stemni, ožive in plezajo po žitnih bilkah kvišku. Prišedši do klasa, oprime se ga tako čvrsto z zadnjima nogama, da ga tudi močan veter ne vrže na tla. S prednjima nogama razvleče pleve in si tako odpre pot do zrna, ki je tačas še mlečno, ter je razgrize. Po nekaterih krajih je bilo tega hrošča toliko, da je klasje bilo od njih videti črno, in da skoro ni bilo najti bilke, ki bi bila brez njega. Tako udelava od večera do jutra — vso noč. Izbirljiv ni, vseč mu je vsaka strn, bodisi pšenica ali reč, ječmen ali oves.

Oplojena samica odlaga jajca v kupčkih pod zemljo, in iz njih se izležejo ličinke, ki so, ako mogoče, še bolj škodljive od hroščev. Na podobi 3. vidiš doraslo ličinko v pravi velikosti pod hroščem. Valjasta je, ali vendar nekoliko oploščena ter ima razen glave še dvanajst obročkov, vsak je zgoraj pokrit s temno roženo ploščico, ob straneh in tudi med ploščicami na zadnjih obročkih sveti se belkasta koža, ki pokriva tudi trebušno stran. Na glavi stoje kratke tipalnice, na prvih treh obročkih

izza glave vsajene so kratke nožice. Po hrbtu in po bokih je redko kocinasta.

Ličinka izdolbe si skoro navpik v zemljo globok rov, ki sega časi dobro ped v zemljo. Tu sedi po dnevi, o mraku pa pride na vrh in išče žitne setve, po kateri se pase do jutra. Mlado bilko, zlasti srce, vso zgrize in sežveče in jo izsesa. Skleščeni listi se potem posuše in so na bilki videti kakor rumenkasti klopčiči, časi je tudi vsa bilka zglevljena in v tak klopčič izpremenjena. Škoda se pozna uže jeseni na setvah, še večja je pa vzpomladi, ko je ličinka malo ne dorasla, kar je navadno meseca maja. Na dnu svojega rova se preobrazi v nežno belo bubo s črnimi očesnimi pikami in v štirih tednih izkoba se iz nje hrošč.

Leta 1812. opazili so tega brzca prvikrat kot škodljivca na žitu in sicer na Nemškem. Pozneje zopet dolgo ni bilo o njem nič slišati, a na zimo 1832. leta počil je glas, da v Italiji kvari pšenico. V novjšem času se zmerom bolj množe tožbe proti temu hrošču. Dosedanje izkušnje o tem hrošču uče: 1. da se žitni brzec, kakor brzci sploh, kot ličinka in kot hrošč hrani z živalsko hrano, posebno z mrtvimi žuželkami; 2. da pa poleg te hrane je tudi razne trave; 3. da se časi pri ugodnih okolišnih neizmerno razmnoži in da se takrat poloti tudi žita in potlej pustoši polje, kakor je bilo povedano.

Najuspešneje bi se ta kvarljivec zatrl, ako bi se po noči pri luči hrošč obiral s klasja. Najbolje bi ga bilo spravljati v sklenice, a doma bi se poparil z vrelo vodo. Ako se je to zamudilo, in se je hrošč uže zaplodil, potem je gledati na to, da se izleglim ličinkam odtegne hrana. Zategadelj ne bi smeli na isto njivo sejati zopet žita, kakor tudi ne blizu take njive, kjer je prejšnje poletje gospodaril žitni brzec. Kadar se pa vendar le mora žito

sejati, seje naj se kolikor mogoče pozno. Vzpomladi naj se pa njiva dobro polije z gnojnico zlasti po kadem dežju.

Izkušnja uči, da se žitni brzec najrajši oglasi na novinah, posebno na njivah, ki so se naredile od senožeti ali od pašnikov, in sicer s kraja. Kjer se opazi kaj takega, preorjo naj se napadeni razori, a pri oranji naj se ličinke pridno pobirajo in potlej pokončajo. Na take preorane kraje seje naj se kaka okopavina ali pa kako sočivje.

Ravnanje s plemenskimi biki.

Zaradi slabe krme, slabega oskrbovanja in presilne porabe postanejo naši plemenski biki zgodaj nerabni, in dati jih moramo mesarju, ker so pretežki, preleni ali prehudi. To je pa živinorejcem na veliko škodo, ker triletni do šestletni biki zaplodevajo najlepša teleta, pol-drugoletni do dvoletni biki, ki mnogo-krat niti rabni niso za plemo, zaplodevajo pa teleta, ki niso sposobna za vzrejo lepe govedi. Ako hočemo bika ohraniti čvrstega in za plemo rabnega, pokladati mu moramo trikrat na dan, in sicer krme, ki je sestavljena iz $\frac{2}{5}$ sena, $\frac{2}{5}$ detelje in $\frac{1}{5}$ dobre slame. Vse to naj bode razrezano v 4—8 cm dolgo rezanico. Za vsakokratno krmljenje vzemi 5 $\frac{1}{2}$ te mešanice.

Ako rabimo bika veliko t. j. vsak dan po enkrat (kar je uže veliko in pristoji le ob času, kadar se krave splošno pojajo), tedaj naj dobiva bik za priboljšek $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ strtega ali kuhanega ovsarja ter s slano vodo zmoceno krme. Oves pospešuje rodovitnost, slana voda pa prebavljanje. Zelene krme ne pokladaj mnogo, ker le ta slabi bika in ga dela pretrebušnega.

Piti daj bikom po trikrat na dan sveže in čiste vode, po zimi ne premrzle, po leti ne pregorke. Ne napajaj bika z mlačno vodo, v katero denes morda še moke ali otrobi, ker taka pijača slabi živce, pospešuje debelost, a bik postane len in nezmožen za oplojenje.

Bikov hlev imej snažen in svetel, bika pa snaži vsak dan. Neogibno potrebno je biku pregibanje pod milim nebom, bodisi da ga vpregaš ali pa izpuščaš na plano v zgrajen prostor. Biki, ki vedno stojе ali leže v hlevu, ulenijo se, dobe dolge parklje, ne stojе trdno na zadnjih nogah, kadar skačejo, in zato večkrat poderejo ali celo poškodujejo krave.

Mlade bike, katere hočeš vzrediti za plemo, krmi dobro in dajaj jim mnogo prilike, da se pregibajo na prostem. Najbolje je učiti bike voziti.

Strogo glej na to, da nihče ne draži bika in mu ne nagaja, ker to ga dela hudega in včasih skoraj nesposobnega za rabo. Najbolje je rabiti obroček, katerega vtakneš skozi nosni hrustanec. S takim obročkom moreš najhujšega bika narediti prav pohlevnega.

Prostor za skakanje bodi blizu hleva in toliko zavarovan, da se ni bati pohujšanja. Krave in junice, ka-

tere priženo k biku, preglej, če so zdrave ali ne, in ne puščaj k bolnim bika, ker more nalesti bolezen.

Poškodovanje trt vsled spomladanjskih mrazov.

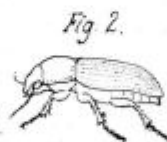
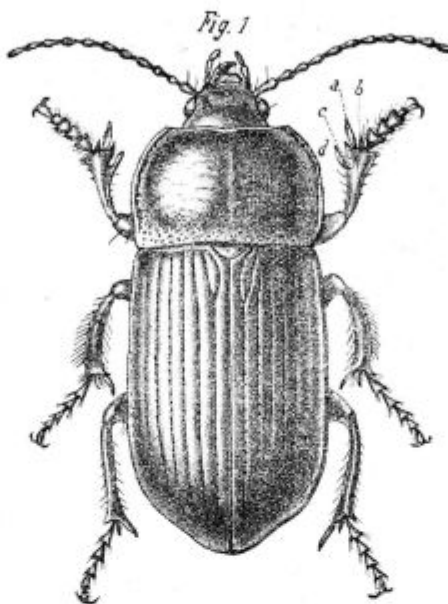
O tej reči piše tirolski gospodarski list to le: S trtami, katere je poškodoval spomladanski mraz, moraš ravnati tako, da pospešiš rast in zorenje poganjkom iz napenjalcev ali palcev. Splošno veljavna pravila je težko določiti, ker se je treba ozirati na velikost škode, na rast in vrsto trte in na način njene vzgoje. Vender je nekaj reči, na katere se je posebno ozirati.

Ako so trpeli vsi poganjki toliko, da se so posušili vsi listi doli do prvega ali drugega lista, potem bodo pogrnala stranska očesa ob izviru poganjka. Izmed teh novih poganjkov izbere se oni, ki je najpripravnější, drugi pa se odstranijo. Ako niso oškodovani vsi poganjki, ampak je še nekaj zdravih po napenjalcih, ali pa, ako stranska očesa ne poženo, tedaj je dobro sprednje poganjke popolnoma odstraniti, posamezne spodnje poganjke pa, katere bi pri normalnih razmerah odstranili, pustiti za rodni les. Na trtah, katere so trpele uže od zimskega mraza, in na katerih so pozebli tudi spomladnji poganjki, moramo čakati novih vzrastkov iz starega lesa. Pustimo trti dva do trije poganjke in pospešuj jim rast kolikor mogoče. Samo ob sebi je razumno, da je posebno dobro oskrbovati vinograde, kateri so trpeli od mraza. Zlasti je take vinograde pridno oskrbovati onod, koder je strupena rosa.

Razne reči.

— Kako moremo sode, v katerih je bil hranjen špirit ali žganje, porabiti ali pripraviti za vino. Navadno so taki sodi trdni pa po nizki ceni, zato jih radi kupujejo tudi vinšaki. Če je bil v sodu špirit jako učiščen, rektificiran, potem zadostuje, če sod izplaknemo z vodo,

predno ga napolnimo z vinom. Drugače pa je treba ravnati s sodom, ako je v njem bil špirit nizke vrste, nečist, še poln patoke, kar tudi z nosom lahko izpoznamo. Kedor ima parni stroj, naj spusti sopara ali puha v sod; sopar prešine vse doge, le treba to nekolikokrat ponoviti, dokler teče iz soda voda brez duha po patoki. Zal, da je to sredstvo le velikim posestnikom možno, mali vinšak si more pomagati, ako vliva toliko časa v tak sod vrelega luga in ga kota potem sem ter tja, dokler teče iz soda voda brez duha. Prav tako je treba po nasvetu J. Rüdingerja ravnati s sodom, v katerem se je hranil rum, sicer dobi vino po njem duh, in to bo sleherni človek lahko izpoznal ali pa lahko sumnjil, da se je vino umetno ponarejalo. Res, bolje ne moremo očistiti sodov, nego če jih izparimo z vodno paro.

Podoba 18.

Vprašanja in odgovori.

Odgovor na vprašanje 11. Po mnogih izkušnjah sem prepričan, da je najboljša mazilo za konjska kopita lanolin. Lanolin ne postane nikdar žarkav, mehka pa kopita, tako da rastejo veliko hitreje.

Franc Polanšek, živinski zdravnik.

Vprašanje 55. Dobil sem od nekega več vina. To vino je pa gosto in grenko. Videti je, da je uže bilo zdravljeno, a ne ozdravljeno. Je li mogoče to vino očistiti in narediti je zdravo in pitno? (A. K., učitelj v Banjiloki).

Odgovor: Iz tega kratkega popisa, zlasti pa ako sami ne vidimo in ne pokusimo vina, ne moremo izpoznati bolezni vašega vina. Vino utegne biti zavrela ali pa je bomfasto. Ako je vino uže zavrela, ni drugega storiti, nego je proč zlit. Ako je pa vino bomfasto, tedaj prilijte na vsak hektoliter vina en kilogram najfinjšega olja ter vse skupaj dobro premešajte, da se olje kolikor le mogoče razdeli po vsem vinu. Potem pustite vino pri miru, in kadar pride vse olje na vrh, pa pretočite vino v snažno in zdravo posodo. Ako je bilo vino bomfasto, izgubi potem duh in grenkobo. Olje ne dobi nikakršnega duha in je še vedno rabno.

Vprašanje 56. Naznanite mi ali svetujte mi, kje dobim knjigo, ki uči, kako zdraviti živino? (V. R. v Nemškem Rovtu).

Odgovor: Knjigo „Živnozdravništvo“, katero je spisal dr. S. Strupi, doboste v Ljubljani pri J. Blaznikovih naslednikih za 1 gl. 80 kr.

Vprašanje 57. Prosim vas, povejte mi, kako bi bilo mogoče iz hiše spraviti mravlje. Povsod jih je polno po hiši, kamor se obrne človek, onesnažajo vse in so se spravile celo na piščeta. (Fr. Ks. Kr., župnik v P. pri Pulju).

Odgovor: Kako mravlje pregnati, imamo mnogo navodov, a vendar je lažje navod dati nego mravlje pregnati. Najboljša so tista sredstva, katera ne le da odganjajo mravlje, ampak jih tudi uničujejo, ker ž njih vztrajno rabo odkrižamo se sčasoma vendar teh nadležnih gostov. Ako zasledimo mravljinje gnezdo, poparimo je zvečer, ko je vsa družina doma, s kromom ali pa z vrelim lugom, in kmalu bodo izginile. Tudi živo apno, če ga v mravljinje natresemo in potem z vodo pogasimo, pomori mravlje. Ako pa ne morete gnezda najti ali ne morete do njega, tedaj ni drugega pomočka, nego da mravljam nastavite kako vado in jih pokončujete sproti. Za vado vzemite od pečenke kost, katere se tu in tam drži še malo mesa. To kost položite na mesto, kamor mravljinje najbolj zahajajo. Kmalu jih bode vse črno na kosti, takrat jih pa hitro poparite. To ponavljajte tako dolgo, dokler se nadležnežev ne rešite popolnoma. Namesto kosti rabi tudi dobro košček gobe, katero pa treba prej namočiti v oslajeni vodi.

Vprašanje 58. Kako bi bilo mogoče z vrta odpraviti polže? Pojedo mi vse, kar vsadim na vrt. Vsaki dan jih pobijam, pa vse nič ne pomaga. (Fr. Ks. Kr. v Premanturi).

Odgovor: Proti polžem imamo več pripomočkov. Na gredice ali lehe, koder polži delajo kvaro, razpoložimo zvečer razrezanih sladkih jabolk, koscev korenja ali buče, salate, kapusa; spomladi, ko ni še tega ali onega, dobre so tudi zvečer obeljene vrbove šibe. Vse to zvabi množino polžev, in zjutraj zgodaj jih lahko poberejo. Kokoši, zlasti pa race jih jedo jako radi, zato nekateri tudi spuščajo race za rana na vrt, da pobirajo polže. Po vrthi sade lepo cvetice cesarski tulipan (*fritillaria imperialis*), ki tudi zelo pokončuje polže. Polži jo namreč prav radi jedo, potem pa od nje poginejo, ker je strupena. Ako imate to rastlino, razrežite jo na kosce in pomečite jih po gredah.

Zjutraj, predno solnce posije, ali pa zvečer po solnčnem zahodu, potresite po tleh pepela, apna, gipsa; ali če tega ni,

plev, pezderja ali saj. Polži, lazeč prek takih reči, ranijo si mehko in jako občutljivo kožo in potem poginejo, ali pa se, izgubivši mnogo sline, suše, da ne morejo naprej, ter jih solnce opali in pomori. Najbolje in najgotoveje pa bodete polže zatrti, ako zjutraj ali zvečer potresete železnega vitrijola, ki je nekaka zelenkasta sol in se po ceni dobi. Vitrijol stolicite v kotkor mogoče droben prah, pomešajte ga z najdrobnejšim peskom in potem ga trosite po gredicah. Najmanjši prašek te soli umori gotovo največjega polža, ako pade nanj, kajti zaje se mu v kožo, in taka rana je vsakemu polžu smrtna. Tudi navadna sol je neki dobra, ako ni vitrijola.

Vprašanje 59. Imam prav lepe, krepko rastoče cepiče, katere mi pa sedaj kvari neka majhna živalca. Živalca je prav majhna in zelena, leta na poganjke ter jih odščipava kakor s škarkjami. Je katera pomoč proti temu ptičku? (J. J. v Gorenjah pri Postojini).

Odgovor: Ako bi vam hoteli dati prav svet, vedeti bi morali poprej, katera žival vam dela toliko škode. Vi imenujete to žival zdaj živalco, zdaj pa ptička. Je torej v resnici ptič ali hrostek ali kaj drugega? Skoraj gotovo je hrostek (keber) iz vrste rilčkarjev. Je li potem kak škodljiv hrostek, odkrižali se ga bodete, ako spomladi pridno otresate drevje; pod večje drevje razprostrite kakov prt ali rjuho, pod manjše pa držite kakov star dežnik. Drevju pa ne smete odtepati cvetja in mladik, ampak otesajte mu veje ali pa trkajte s kako palico ob nje. Tako natresete časi silo vsakovrstnih, največ prav drobnih mrčesov, katerih tudi najboljše oko ne more opaziti na drevju. A ves ta drobiž je škodljiv bolj ali manj, zato ga brez prebiranja pomečite v ogenj ali ga kako drugače pomorite.

Vprašanje 60. Imam dve kobili, kateri vodim k cesarskemu žrebu v Kranjsko goro. Ob tej priliki pa moram vselej iti skozi mitnico in tudi vselej 20 kr. mitnine plačati. Z eno kobilo sem bil pri žrebec šestkrat, z drugo pa štirikrat ter sem vsega skupaj plačal mitnine uže 2 gl. Slišal sem, da so kobile, ki gredo k cesarskemu žrebu, proste mitnine. Ali je to res? (J. J. na D.).

Odgovor: Kolikor je nam znano, ni res.

Vprašanje 61. Kako pregnati molja iz suho spravljene pšenice? (T. K. v Dolnicah nad Ljubljano).

Odgovor: Žitnega molja odganja čaja po žitnici, mazanje lesovine s katranom ali karbolinjem, zračenje in pregrebanje žita: vse to pa pomaga, ako še nimate molja in se ga hočete obvarovati. Kadar se je pa uže zaredil, tedaj ga je sitno odpraviti. Priporočajo pa to le sredstvo: Položi na kup mokrih plah, okoli pa naspi malo žita. Goseničice, kar jih je v žitu, pojedejo na mokro plahito in potem jih lahko obereš ali pa drugače pomoriš. Metulji pa, kar jih še ni odložilo jajec, ne morejo na kup, a so prisiljeni iznesti jih na žito, potresenem v ta namen. Razumeva se, da treba žito potem tudi odstraniti; takisto mi tudi ni opominati, da treba zmečkati vsakega metulja, ki ga je videti v žitnici ali pa zunaj kje. Svetovali bi vam tudi, da postavite okoli kupa nekoliko posod z vodo. Leteči molji se zbirajo radi pri vodi in mnogo se jih potopi. Moljavo žito spravite hitro s pota, drugače si zaredite po shrambah toliko tega mrčesa, da ga z nobeno rečjo ne odpravite.

Vprašanje 62. Kako se morejo pregnati ali uničiti bramorji? Pokvari nam skoraj dva dela salate, kakor hitro jo vsadimo. (T. K. v D.).

Odgovor: Bramor nima mnogo pregnanjalec, ker živi in ruje skrit pod zemljo. Največa preglavica je tudi njemu krt, zato varujte to prekoristno žival. Ako nimate krt na vrtu, glejte, da ga doboste od kod. Tudi vrane, kavke, škorcei in drugi taki po zemlji brbajoči ptiči ga radi pohrustajo, ako jim pride pod kljun. Najbolj ga odpravite in najbolj v živo ga primete, ako mu poiščete gnezdo in zatartete takoj vso zalogo. Gnezda ni težko najti, ovajajo ga usihajoče rastline. Kjer

na zelenih tleh opazite orumenelo liso, ondi je gotovo bramorjeva zalega. Ako si ogledate tako mesto bliže, zapazite tudi rove, ki vodijo v gnezdo; posebno očitni so po kakem dežji ali pa o jutranji rosi. Tudi morete bramorjem nastaviti lonec, da se bodo vanj lovili. Lonec, bodisi kak počen kuhinjski ali rastlinski, kateremu ste pa prej luknjo v dnu dobro zateknili, lonec torej zakopljite v zemljo tako globoko, da bo de njegov gornji rob nekoliko nižje od bramorjevega rova. Bramor priteče po svoji navadni cesti, pade v nastavo, a ne more iz nje. Več takih loncev, na prikladnih mestih zakopanih, da vam mnogo tega mrčesa v pest. Časi pogledajte v lonec in izpraznite ulovek. Bramor je zmrzla žival in išče toplote. Imate li v vrtu mnogo te golazni, izkopljite jeseni tu in tam jame in napolnite jih s konjskim gnojem. Mrčes, grdoč za toploto, zbira se pod gnojem, in vzpomladi ga brez velikega truda lahko pomorite. Nekateri jih tudi po rovih zalivajo z vrelo vodo.

Gospodarske novice.

* **Umrj je 7. t. m. gospod Peter Pavlin**, posestnik in gostilničar v Rovtah ter ud c. kr. kmetijske družbe kranjske.

* **„Poduk, kako se med in vosek koristno vporabita“** je naslov novi knjižici, katero je ravnokar izdalo čebelarstvo in sadjarsko društvo za Kranjsko. Knjigo je priredil gosp. P. Jeglič, učitelj na Dovjem.

* **Konje za c. kr. vojsstvo** kupoval bode tudi letos ob priliki konjskega premovanja poveljnik žrebčarske postaje. Kupovali se bodo samo konji za ježo in vožnjo pri artileriji. Konji za ježo ne smejo biti manj nego 4 leta stari, za vožnjo pa ne manj nego 4½ leta. Cena bode od 275 do 350 gld. To objavljamo na željo c. kr. vlade. V dolžnost si pa štejemo kmetovalce opozoriti na to, da je vender malo upanja, da bi prodali konje ob tej priliki. Poveljnik žrebčarske postaje mora namreč jamčiti za konja, da je dober, in ker je to zelo težko, rajši ne kupi nobenega.

* **Podružnici v Ribnici in v Logateci** sta imeli občni zbor ter sklenili, naj bode živinska razstava v Ribnici 16. avgusta, v Logateci pa 23. julija.

* **Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** bode v četrtek 14. junija t. l. Podrobni vzpored je objavljen med uradnimi rečmi. Uže danes pa opozarjamo na ta občni zbor, ker je zaradi novih pravil, katere bode glavni odbor predložil, zelo važen. Naj se ga udeleži vsak ud, ki količkaj utegne. Načrt novih pravil bomo priložili prihodnji številki „Kmetovalčevi“.

* **Upravniško poročilo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1887.** je priloženo današnjemu listu. Iz poročila je razvidno, da je glavni odbor vsekozi izpolnjeval dolžnosti svoje, ter da družba prav čvrsto napreduje. Lansko leto ob občnem zboru je družba imela preko 800 udov, letos jih ima do 1100.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora, oziroma subvencijskega komiteja dne 6. maja 1888.

Posvetovanje je vodil družbeni podpredsednik gospod Jos. Fr. Seunig. Ker se je v seji obravnavalo, koliko podpore naj družba prosi c. kr. ministerstva za l. 1889., bila sta navzočna zastopnika c. kr. deželne vlade in deželnega odbora. Visoko c. kr. deželno vladno je zastopal gospod vladni svetnik Jos. Dralka, visoki deželni odbor pa gospod cesarski svetnik Ivan Murnik. Izmed gospodov odbornikov so bili navzočni: Goll, Kastelic, baron Lazarini, Lenarčič, Povše, Robič, Witschl in tajnik Gustav Pirc.

Odsek za splošne reči nasvetuje prositi c. kr. kmetijskega ministerstva za l. 1889 naslednje podpore:

I. Za kmetijski pouk:

1. Za družbeno podkovsko šolo in za 8 ustanov ubožnim učencem	1400 gld.
2. Za „Kmetovalca“	800 „

II. Za kmetijstvo sploh:

1. Za premovanje govedi	600 „
2. Za premije za umna gnojšča	300 „
3. Za povzdigo lanarstva	500 „
4. Za povzdigo umetnega pridelovanje krme	500 „
5. Za družbeno drevesnico	300 „
6. Za povzdigo vinarstva	500 „
7. Za povzdigo sadjarstva	300 „
8. Za povzdigo govedarstva	4000 „
9. Za povzdigo mlekarstva	1000 „
10. Za povzdigo ovčarstva	500 „
11. Za povzdigo čebelarstva	300 „
12. Za povzdigo ribarstva	200 „

Vse te vsote vzprejme glavni odbor, oziroma subvencijski komitej, po daljši razpravi tako, kakor so tu zabeležene.

Glavni odbor vzame na znanje poročilo o delovanju rateške podružnice l. 1887.

Prizna se ena premija za pokončevanje mrčesov v l. 1887 in 1888.

Glavni odbor vzame na znanje dopis visoke c. kr. deželne vlade, s katerim javlja, da se bodo tudi letos kupovali konje za c. kr. vojsstvo ob priliki konjskega premovanja.

Za nove ude se predlagajo in vzprejmejo nastopni gg.:

Čuden Ivan, posestnik v Dragomerji; Lesar France, posestnik v Sušji; Kromar Janez, posestnik in mlinar v Dolenjivasi; Klinar Karol, duhovnik v pok. pri Novi Štifi; — Škrabec Janez, posestnik v Hrovači; Klinar Viktor (Petran), posestnik in hotelier v Mlinu; Žvan Boštjan, posestnik in mesar v Spod. Gorjah; Jakopič Franc, posestnik in trgovec v Ljubljani; Berdavs Franc, kupec v Dobrempolji.

Vabilo

gospodom družabnikom c. k. kmetijske družbe kranjske na občni zbor, ki bode v četrtek dne 14. junija 1888. l. ob pol 9 uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Ljubljani.

Vzporéd:

1. Prvomestnik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora l. 1887.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1887. in proračuna za l. 1889. (Račun in proračun določljata se gg. družabnikom še ob pravem času, razpoložena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe).
4. Volitev enega odbornika v glavni odbor namesto po §. 22. družbenih pravil izstopivšega gospoda odbornika in c. kr. računskega svetnika R. Kastelica.
5. Volitev tajnika. (Ker je veljala izvolitev tajnika l. 1884. le za dobo pokojnega tajnika gospoda Janeza Bleiweissa viteza Trsteniškega, in ker je ta doba letos dotekla, voliti je vsled §. 22. društvenih pravil tajnika v novič).
6. Poročila in predlogi glavnega odbora, med temi tudi predlog o preuredbi družbenih pravil. (Prenarejena pravila, kakeršna misli glavni odbor občnemu zboru predložiti, dobodo vsi družabniki ob pravem času z družbenim listom vred).
7. Poročila in predlogi podružnic.
8. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani dne 6. maja 1888.

Jos. Fr. Seunig, podpredsednik.

Gustav Pirc, tajnik.

O p o m b a: Glavni odbor vabi vse gospode, ki se bodo udeležili občnega zbora, naj si blagovolijo na dan zborovanja popoldne ob 4 uri skupno ogledati nove nasade na družbenem poskusnem vrtu.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1888. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi sprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S pričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika;
 2. z domovinskim listom;
 3. s pričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
 4. da zna brati in pisati slovenski.
- Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendijo imajo predložiti:

1. Ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenju, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike.

Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1888. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi pre-

malo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Jos. Fr. Seunig,

podpredsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l. in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 28. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole

v Ljubljani dne 15. maja 1888.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Današnji številki je priloženo „Upravniško poročilo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske občnemu zboru za l. 1887.“

INSERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Varnostne slamorenice

Najnovejša slamorenice!

Patentovane

režejo slamo v 9 dolgostih od 1/4 do 3"

Ta vrste slamorenice moreš hipoma vstaviti ter tudi nazaj vrteti. Režejo lepo in natančno! Grejo lahko in narede veliko! Z vlakom ne verige ali pa brez njega! Slamorenice so narejene, da se gonijo z roko z nogo ali gepeljem

= Popolna varnost pred nesrečami. =

C. kr. privil.

Ph. Mayfarth & Co.

(11-9)

tovarna za kmet. stroje, livarna in fizine na par

na DUNAJ, II., Taborstrasse, FRANKFURT na M. in BEROLIN N.

PODRUŽNICE: Budapest, Instenburgh, Posen, Dirschau, Hamburg, Osnabrück in Bologna. Premovani z več kot 200 odlikovanj. — Ceniki na zahtevanje zastoj in franko.

Gospodu
G. PICCOLI-JU, lekarju „pri Angelu“
v Ljubljani.

Na Dunaji, 1887.

Vaša želodčeva esenca, ko sem slučajno spoznal, ozdravila me je popolnoma neprenehljive slabosti čreves in prebavnika, kakor tudi neznanu mučnice trdo-telesnosti. Dolgo iskal sem leka zoper to bolezen, ki mi je gotovo malo zadovoljnih urie v prihodnosti obečala; vse drugo zavijanje leči! bilo je zaman in edino le Vašej neprecenljivej esenci se imam zahvaliti za popolno zdravje, ter Vam ostanem, predragi gospod Piccoli, za vse dni življenja zanj najsrčneje udan in hvaležen.

Spiridijon Pokrajac,
profesorski kandidat.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zabojskih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr., pošne stroške trpé p. t. naročniki.

Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju lekarju PICCOLI-JU „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri lekarju Rizziof-Ju v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (39-3c)

„AZIENDA“

avstro-francoska družba za zavaovanje
življenja in rent.

avstro-francoska družba za zavarovanje proti
elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse šte. 43.

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti, zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmoščencem;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo požar ali strela, parne ali plinove eksplozije, ali se naredi z gašenjem, podiranjem in izprazenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zalogah blaga, živini, gospodarskem orodju in zalozah;

b) proti škodam, ktere napravi ogenj ali strela ob zetvi in kosnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi toča na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim prevažanja blaga po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradcu, Albrechtsgasse 3; v Inomostu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaelava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstauffengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 3, pri
JOSIPU PROSENC-u

(5—4)

Radgonska kislavoda

(Radkersburger Sauerbrunn)

Štefanije studenec.

➡ Najčistejši alkalični kislec ➡

Lastnina J. DELLER-JA v Radgoni.

Glavna zaloga in prodajalnica za Kranjsko izročena je edino le agenturni in komisijski trgovini

J. LININGER-JA

Rimska cesta št. 9 v Ljubljani

(44—2)

kjer se sprejemajo vsa naročila.

Enotna cena je, ako se kupi 100 bokalskih steklenic v zabojih po 25 steklenic 16 glđ. in 100 steklenic po pol bokala v zabojih po 50 steklenic 11 glđ. franko zaboj v Ljubljani. Manjše stecilo steklenic se ne more naročiti, pač pa se dopošlje, ako kdo želi, kislec za poskušnjo.

Štefanije studenec je oglene kisline in ogleno-kislega natrona najbolj bogata mineralna voda, je čisto alkaličen studenec in je vsled svojih izvanredno dijetličnih in zdravijskih lastnosti najizvrstnejši kislec. Z vinom pomešan je Štefanije studenec jako prijetna, hladilna in poživiljajoča pijača in se posebno zaradi tega priporoča, ker tudi najkislejšo vino spremeni v prijetno, ljubko in sladko-okusno pijačo. To se izvrši po posebni ugodni sestavi vode Štefanije studenca, po kateri se vinska kislina nevtralizira, to je uniči. S sladkorjem, limonami (citronami) ali raznim sadnim sokom zmešana je voda Štefanije studenca prav šampanjcu podobna. Vsled velike množine proste oglene kisline in dvojno oglenih kislih soli, posebno pa dvojno ogleno-kislega natrona je Štefanije studenec najboljša namizna pijača, katera se z vso pravico uvrštuje mej najboljše kislice cele Evrope.

Štefanijski studenec ima kot zdravilo najboljši vspeli pri katarjih želodca in črev, pri pomanjkanju teka, pri teškočah prebavljenega, pri zaprtji vode vsled prehlajenja, pri zlati žili. pri jetrih, vraničnih in žolčnih boleznih, pri bledici, popustni mrzlici in pri družih živčnih afekcijah.

➡ Dobi se ŠTEFANIJSKI STUDENEC v znanih specerijskih prodajalnicah v Ljubljani in na deželi. ➡

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetelni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svoje raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovasko orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede (20—7)

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.

" " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.

" " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.

Gustav Pire: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.

L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.

Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.

W. Schleicher: **Živali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.

M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.** Cena 10 kr.

Dr. Simon Strupi: **Žininozdravništvo.** Cena 1 gld. 80 kr.

Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštne povzetki, kedor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani

na velikem mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pisanih zahval o naših izbornih skušenih domačih zdravilih. Lekarna Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve in ena kemična tovarna v Grazi (na Stajarskem) ena pa v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi:

Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin in revmatizem. trganje po udih, bolečine v križu ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine popolnoma trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zvrsteno stoječim znamenjem. 1 steklenica 50 kr., tucat 4 gld. 50 kr. (21—4)

Če ni na steklenici zvrsteno stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Kričistilne kroglice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasani človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljicah à 21 kr.: jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczyja v Ljubljani zvrsteno rotovža in se vsak dan s pošto razpošilja.

Schuhmarke.

Marijaceleške kaplice za želoce,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravlje, imajo izvrsten vseh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodcu, bitje srca, zabasane, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.

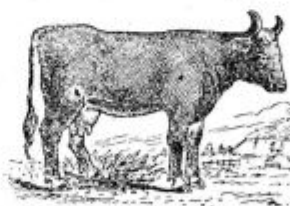
Svarilo!

Opozarjamo, da se tiste istinite Marijaceleške kaplice dobivajo samo v lekarni Trnkóczyja zvrsteno rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Planinski zeliščni sirup kranjski za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vnetja, jetiko, prsne in pljučne bolezni: 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 fl. Samo ta sirup za 56 kr. je pravi.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri boleznih krav, konj in prašičev. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, plućnih in vratnih olezanj ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zametkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretęgo žil, otekanji kolen, kopitnih boleznih, otrpjenji v boku, v križi itd., otekanji nog, mehurjih na nogah, izvinjenji, tiščanji od sedla in oprave, pri sušici itd. s kratka pri vseh unanjih boleznih in hihah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 stekl. z rabilnim navodom vred samo 4 gld.

Gg. šolskim predstojnikom in učiteljem

priporoča

(41—3)

Andrej Druškovič

trgovina z železnino in orodjem

na Mestnem trgu št. 10.

vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjarejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesna strgulja, škarje za gosenice, ročna lopatica, drevesna žaga, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladice, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesna ščetka. Orodja so vsa na lepo popleskani leseni plošči urejena in po prav nizki ceni.

(2—6)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrt leta gld. 1.15.

Živinski prah,

kateraga izdeljuje

Piccolijeva lekarna „pri Angelu“ na Dunajski cesti v Ljubljani.

Izvrsten najboljši pripomoček proti vsem boleznim pri konjih, kravah in volih. Kdor jih hoče ohraniti zdrave in jih obvarovati vsake nalezljive bolezni, naj dá konju, kravi, ki molze, itd. vsaki dan 2 žlici tega prahu. Ako je pa žival uže bolna, naj ji dá vsaki dan 2—3krat po eno polno pest. Ako je to še premalo in je treba večjega učinka, kakor na

pr. pri vnetici črev, koliki, itd. naj dá živali večjo ali podvojno mero na vsako 1—2 uro. Živalim, zbolelim zaradi nečiste krvi, naj se dá 3krat na dan po 2 žlici.

Za drobnico, kakor teleta, prešiče, ovce itd. zadostuje, da ostane zdrava, 2krat na dan po pol žlice; kot zdravilo zoper gori omenjene bolezni naj se pa daje tretji del tega, kakor večji živini. Najbolje je, ako se pomeša živinski prah z otrobi, ali se daje na kruhu; če to ni mogoče, se mora z vodo pomešati in na kak način živali vlivati.

En paket velja 25 kr.

(19—7)

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
— v Gradci. —

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepoticnega drevja in grmovja, drevja (10—9) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepljčev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

Konc. prodaja

dinamita,

Ima. angleških varnostnih užigalnih vrvic (štrikov) in razstrelilnih kapič (43—2)

za Ljubljano in okolico

samo v prodajalnici železnine

Albin C. Achtschin,

v Ljubljani, Gledališke ulice hiš. šte. 8.

Za čas stavbe

priporoča

Andrej Druškovič

trgovina z železnino

Mestni trg št. 10

(42—3)

v velikem izboru in po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, štorje za štokodoranje, drat in eveke, samokolnice, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši Kamniški Portland in Roman cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena štedilna ognjišča in njih posamezne dele.

Pri stavbah, kjer ni vode blizu, neobhodno potrebne vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malo urah in z majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za skopane vodnjake: železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železne okove.

☛ **Za poljedelstvo:** ☛

Vsake vrste orodja kakor: lepo in močno narejeni plugi in plužne, železne in lesene brane in zobovje zanje, motike, lopate, rovnice, krampe i. t. d. Tudi se dobiva zmirom sveži Dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za gnojenje polja.